

УДК 378:37.011.3-051:78.087.68

С. А Клубкова

ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

ORCID ID 0000-0001-7724-2268

DOI 10.24139/978-617-7487-53-0/2019-01-02/178-188

АРТИСТИЗМ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ ДО ХОРЕМЙСТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядається артистизм майбутнього вчителя музичного мистецтва з орієнтацією на хормейстерську діяльність. Визначено, що артистизм складне й багатогранне поняття й у житті проявляється на різних рівнях: особистісному, побутовому, педагогічному, мистецькому та ін. Артистизм учителя музичного мистецтва проявляється у творчій діяльності й характеризує його професіоналізм і майстерність, служить показником ефективності та фахової зрілості в хормейстерській роботі. Інновації в хоровому мистецтві здійснюють вплив на функції та способи функціонування артистизму, що потребує повернення уваги до того, що формування артистизму повинно здійснюватися системно під керівництвом педагогів на основі сучасного методичного забезпечення.

Ключові слова: *артистизм, педагогічний артистизм, виконавський артистизм, професійна майстерність, виконавська майстерність, фахова зрілість, хормейстерська діяльність, напрями інновацій, трансформація функцій артистизму, фахова готовність.*

Постановка проблеми. Новітній етап розвитку українського суспільства характеризується радикальними перетвореннями в політичній, економічній, науково-технологічній, соціальній і культурній сферах, що актуалізує вимоги нового рівня до професійної підготовки фахівців. Орієнтація в освіті сьогодні здійснюється не лише на освіченість, грамотність, загальну культуру особистості майбутнього вчителя, але й на особистісні якості, що сприяють формуванню індивідуального стилю діяльності, умінь працювати в команді, здатності до реалізації творчих здібностей.

У світлі сучасних потреб особлива увага привертається до підготовки вчителів музичного мистецтва, оскільки саме в музичному мистецтві знаходяться універсальні можливості формування актуальних здібностей особистості в творчій діяльності. Саме вчитель музичного мистецтва прямує школярів до опанування скарбницею національного та світового музичного мистецтва, збагачення на цій основі їх духовного потенціалу, естетичної культури, активізації творчого потенціалу.

Найбільш ефективно цей процес відбувається в умовах власного виконання. Вокально-хорова робота в різних її проявах (хоровий, ансамблевий спів, дуети, тріо та ін.) є провідним видом діяльності на уроках музичного мистецтва, в позаурочний час і в позашкільній освіті, що пояснюється значущістю хорового співу як найбільш активної та корисної форми співацької діяльності.

Сучасні інновації в хорovому мистецтві (використання композиторами нетрадиційної форми хорового письма, немuzичних зображальних ефектів, зближення з хореографією, театральним мистецтвом та ін.) відкривають перед учнями нові можливості самореалізації в синтетичних формах виконавської діяльності. Якість організації та керування вокально-хоровою діяльністю школярів у нових її проявах багато в чому залежить від професійної майстерності вчителя музичного мистецтва, показниками якої є педагогічний і виконавський артистизм.

Артистизм учителя музичного мистецтва, який яскраво проявляється в хормейстерській діяльності, сприяє розвитку в учнів художніх уявлень, почуттів, впливає на розширення кола емоційних вражень, формує більш глибоке усвідомлення сутності художньо-образного змісту вокально-хорових творів, збуджує потяг до творчої самореалізації.

Проблема артистизму в хормейстерській підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва є відображенням суперечностей, які виникають між зростанням вимог до якості фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та спонтанно-епізодичною практикою формування його зовнішніх проявів – емоційності; між складним комплексом задач хормейстерської діяльності та недостатньою розробленістю специфіки професійної підготовки, її методичного забезпечення.

Аналіз актуальних досліджень. Інтерес до артистизму спостерігається з давніх часів. Еволюцію філософської думки щодо розуміння різних аспектів сутності акторської гри можна простежити в роботах Арістотеля, А. Бергсона, Д. Дідро, Е. Канта, Платона, А. Шопенгауера, Г. Гегеля, Ф. Ніцше, Ф. Степуна, В. Розанова та ін.; психологічні аспекти досліджено Д. Абрамяном, Б. Ананьєвим, Л. Виготським, С. Рубінштейном, П. Якобсоном; педагогічні аспекти висвітлено в роботах І. Альохіної, І. Зязюна, Н. Матеш, В. Симоненко; теоретико-методологічні основи професійної підготовки майбутнього вчителя С. Гончаренко, Р. Гуревич, А. Линенко; ідеї творчого підходу до фахової підготовки майбутнього вчителя (О. Акімова, Ш. Амонашвили, С. Сисоєва, Г. Тарасенко та ін.);

Свій вклад у теорію артистизму та тлумачення артистизму в структурі театральної педагогіки внесли: О. Булатова, Є. Вахтангов, В. Захава, І. Зязюн, Л. Майковська, В. Мейєрхольд, В. Немирович-Данченко, К. Станіславський, М. Чехов та ін.

Про артистизм, як необхідну якість диригента, йдеться в дослідженнях провідних диригентів С. Казачкова, І. Мусіна та К. Ольхова.

Корисними з точки зору роботи над артистизмом є праці М. Канерштейна, Г. Макаренка, А. Пазовського, О. Полякова, С. Турчака.

Питання емоційної виразності хору розглянуто в дослідженнях Ю. Кузнєцова, готовності до спілкування з хором колективом Т. Короткової.

Проблеми театралізації та хорового театру розглянуто в роботах Н. Калашникової, Т. Овчинникової, Н. Кирєєвої.

Г. Гаріпова розглядала форми й методи театральної педагогіки, що сприяють формуванню артистизму особистості майбутніх учителів музики в процесі хорової підготовки.

Метою статті є обґрунтування необхідності системного та педагогічно керованого формування артистизму майбутніх учителів музичного мистецтва в класі диригентсько-хорової підготовки як компоненту, що забезпечує готовність до хормейстерської діяльності відповідно до сучасних потреб.

Для реалізації поставленої мети в статті потрібно вирішити такі **завдання**: уточнити зміст понять «артистизм», «педагогічний артистизм», «виконавський артистизм»; висвітлити напрями інновацій у хоровому мистецтві, що впливають на прояви артистизму, вносять корективи або відкривають новий простір функціонування артистизму; актуалізувати артистизм як компонент готовності до хормейстерської діяльності.

Для вирішення поставлених завдань було використано **методи**: аналіз наукової філософської, психологічної, педагогічної та музично-методичної літератури в межах проблеми, що досліджується, метод педагогічного спостереження.

Виклад основного матеріалу. Поняття артистизму надзвичайно складне й багатовимірне. Аналіз наукової літератури показав, що на різних історичних етапах дослідження науковці формували узагальнені уявлення про сутність акторської гри або торкалися лише окремих її аспектів. У процесі еволюції артистизм набував усе нових і нових властивостей, розширювався зміст цього поняття, доповнюючи його новими смислами, характеристиками та вимогами. Особлива увага дослідників спостерігається в останній час, оскільки артистизм вийшов за межі театру й поширився в професії, які пов'язані з діяльністю комунікативного типу.

У сучасній науковій літературі артистизм розглядається на різних рівнях – побутовому, особистісному, професійному, мистецькому (художньому) та ін. У найбільш загальному вигляді під артистизмом науковці розуміють загальну природну властивість людини цілеспрямовано внутрішньо перестроювати свій психологічний стан і поведінку, вступаючи у різні типи відношень і стосунків, або виконуючи різні соціальні ролі й функції (Ю. Гіппенрейтер, О. Леонтєв, А. Чванова, П. Якобсон) (Ван Чень, 2017, с. 24).

Прояв артистизму на побутовому рівні обумовлений життєвими ситуаціями, певним статусом, обов'язками притаманними кожній особистості.

Артистичну поведінку можна спостерігати в процесі емоційного спілкування. Зовнішніми проявами є специфічна жестикуляція, особливо виразна міміка, темп мовлення, інтонації (Б. Теплов, О. Ланщикова). Здебільшого цей вид артистизму застосовується спонтанно в мимовільній формі.

Довільна форма артистизму характерна для її цілеспрямованого прояву. І. Альохіна, Н. Матеш, В. Симоненко стверджують, що така форма є усвідомленою та існує для передачі явної або прихованої інформації, коли на спів розмовника здійснюється емоційно-сегустивний вплив із метою власної переконливості. Така форма артистизму є предметом досліджень у галузі психології управління, менеджменту, психотехніки лідерства (Алехина, 1995, с. 27).

Особистісний рівень артистизму досліджується в психології (Б. Ананьєв, Л. Виготський, С. Рубінштейн, П. Якобсон) і стосується загальної структури особистості, а саме найбільш значних її складових – це здібностей та обдарованості. За переконанням науковців, важливу роль відіграють індивідуально-психічні відмінності особистості (увага, спостережливість, пам'ять, інтуїція, уява, емоції та відчуття, емпатія), в основі яких знаходиться тип нервової системи. Для артистичної особистості важливого значення набувають характер і темперамент, а також спрямованість у процесі суспільно-практичної діяльності.

Значно зріс інтерес у останні роки до артистизму як до професійної якості. Усе більше уваги надається прояву артистизму у сфері педагогічної діяльності, яка вимагає від фахівця наявності необхідних здібностей для виконання низки педагогічних функцій – дидактичних, академічних, організаторських, сугестивних та ін. Артистичність дозволить більш майстерно виконувати означені функції та зробить діяльність учителя більш виразною та ефективною.

Артистизм учителя виявляється у творчій діяльності та знаходиться в прямій залежності від моделі особистості конкретної людини. О. Ткачова педагогічний артистизм розглядає як цілісну систему особистісних рис, що сприяють вільному самовираженню особистості, формуються в процесі духовно-практичного освоєння певних видів творчої педагогічної діяльності для забезпечення ефективності освітнього процесу та задоволення потреби в професійному самовдосконаленні; артистизм учителя передбачає оптимістичне світобачення, здатність уникати комунікативних штампів, вміння керувати собою (Ткачова, 2011, с. 21).

І. Зязюн пише, що: «Здатність і вміння володіти власними почуттями, використовуючи їх за допомогою техніки й технології фахового вибору для спілкування з людьми, для розвитку й удосконалення їх людяності – чи не найперший показник майстерності актора й педагога». Артистизм забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності з гарантією правильної етики та педагогічного вправління (Зязюн, 2004).

Натомість О. Булатова визначає артистизм, з одного боку, як талант (обдарованість), а з іншого – як результат наполегливої праці вчителя. На

думку вченої, артистизм – це, насамперед, характеристика внутрішнього світу вчителя, що відкриває можливості майстерно вирішувати професійні завдання, проектувати майбутнє, гармонійно поєднувати естетичне й логічне (Булатова, 2001, с. 46).

Артистизм – це вміння захоплювати собою, адже внутрішня свобода є обов'язковою для вчителя, вона є свідченням його професіоналізму. Артистизм – вміння створити особливу атмосферу спілкування дітей певного віку з поданими на уроці музичними творами (Ролінська, 2015, с. 54–58).

Слід розрізняти внутрішній та зовнішній артистизм. Внутрішній артистизм виявляється в загальній культурі педагога, у безпосередності та свободі, привабливості, витонченості, установці на творчість, самореалізації в умовах публічності. Форми вираження зовнішнього артистизму мають інакшу природу вираження. Передусім, – це спосіб передачі свого емоційного стану, а також вміння самопрезентації (Багрій, 2018, с. 134–138).

Отже, артистизм являє собою цілісну систему особистісних якостей, що включає сукупність спеціальних здібностей, умінь, навичок опинитися в новому образі та забезпечує високий рівень майстерності в професії, сприяє вільному самовираженню особистості. Успішність проявів артистизму залежить як від ступеня сформованості особистості, так і від глибини підготовчої роботи.

У процесі підготовки майбутнього вчителя особливою гранню його педагогічної майстерності С. Швидка визначає театральне мистецтво. Вона аналізує природу акторського й режисерського мистецтва в педагогічній діяльності, виявляє загальні закономірності, шляхи та форми використання артистичних умінь у системі підготовки вчителя та відзначає, що: а) педагогічне й театральне мистецтво тісно взаємодіють; б) функції педагогічної майстерності мають множинний характер у діяльності вчителя (Швидка, 1996, с. 170).

Принципове значення мають погляди діячів, які працювали в галузі театального мистецтва, апробували прийоми й методи роботи, за допомогою яких у оптимальний термін ефективно можна оволодіти процесами сприйняття, уваги, уявлення, розвинути творче мислення, емоційну гнучкість і стійкість, здібність до імпровізації (Б. Захава, Є. Вахтангов, В. Мейєрхольд, К. Станіславський та ін.).

Артистизм – це творчі здатності особистості, виразні дані, гарний голос, виразні очі, лінії тіла, пластика. К. Станіславський, розкриваючи механізми артистичної діяльності, особливу увагу надавав магичній силі впливу на аудиторію (Станіславський, 2008, с. 114). Аналогічних поглядів дотримувався й В. Мейєрхольд, наголошуючи на необхідності митців комунікативними засобами підсилювати емоційність передачі мовного тексту глядачам. Б. Захава вважав, що артист на сцені повинен виглядати невимушено під час розкриття створеного ним цілісного образу (Захава, 1973, с. 32–46).

Багато представників теорії та історії педагогіки (Ш. Амонашвили, В. Зязюн, С. Сисоєва та ін.) приходили до переконання, що освіта – це поле для педагогічної творчості. Педагогічні спостереження науковців та особистий досвід свідчать про те, що творчість і майстерність характерні зрілим фахівцям. У даному випадку зрілість не є віковою ознакою, а показником мотивації в професійній діяльності, рівня розвитку особистості вчителя, а також здатність влучно оперувати власними знаннями й уміннями в непередбачуваних ситуаціях, рефлексивна практика. Науковці (К. Ушинський, В. Сухомлинський, О. Духнович) стверджують, що педагогічна майстерність високого рівня є мистецтвом.

Творчу обдарованість учителя музичного мистецтва визначають індивідуальні психічні особливості й рівень музично-творчої обдарованості, музикальності. Для того щоб природжені властивості реалізувались у продуктивній творчій діяльності, необхідно забезпечити педагогічний супровід їх розвитку, цілеспрямований педагогічний вплив на формування необхідних якостей, які забезпечать успіх у творчій педагогічній діяльності.

З точки зору ефективності педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва та враховуючи її поліаспектність, особливий інтерес викликає прояв артистизму в процесі вокально-хорової роботи, оскільки тут перетинаються різні види творчої діяльності – педагогічна й виконавська, що знаходять свій відбиток у характерних ознаках артистизму.

С. Казачков розуміє артистизм як форму прояву професійної майстерності музиканта, зокрема – виконавця й викладача. На його думку, суміщення цих двох іпостасей вимагає свідомої установки й досвіду, це не механічна процедура, а вольовий акт, який необхідно цілеспрямовано виховувати в собі майбутньому фахівцеві (Казачков, 1998, с. 43).

Ван Чень стверджує, що «на відміну від побутового, ділового та педагогічного артистизму, артистизм, який проявляється у сфері художньо-творчої діяльності, становить його атрибутивну, сутнісну властивість, являючи собою одну з основоположних ознак і умов прояву. Саме в такому тлумаченні виникло уявлення про «артистизм» як високий рівень майстерності в діяльності художньо-естетичного спрямування» (Ван Чень, 2017, с. 27).

Проблеми виконавського артистизму досліджувались у музичній психології (І. Єргієв, Г. Коган, В. Комаров, Ю. Цагареллі та ін.). Так, Ю. Цагареллі визначає артистизм музиканта як здатність впливати на слухачів засобами талановитого вираження внутрішнього змісту художнього образу на засадах сценічного перевтілення. Виконавський артистизм розуміється автором як спроможність музиканта діяти за логікою змісту музичного образу, змінювати стан емоційної напруги, відтворювати динаміку змін емоційних переживань засобами музично-виконавської виразності (Цагареллі, 2008, с. 273).

В. Комаров визначив означений феномен як «... сукупність прояву сценічної поведінки, мета якої – передача допоміжної художньої інформації слухачеві, додаткове висвітлення музичного образу за рахунок як зовнішнього, так і внутрішнього прояву творчої активності» (Комаров, 2010, с. 19).

К. Птиця писав: «Здатність диригента яскраво й переконливо втілювати задуми, створені у творчій уяві відносяться до артистичності – важливої сторони музичного обдарування».

Хорова виконавська діяльність передбачає оволодіння комплексом особистісних характеристик диригента-виконавця, серед яких Т. Багрій виділяє лідерство, комунікабельність, диригентський магнетизм, волю, артистичну енергетику, емоційність, здатність до психічної саморегуляції (Багрій, 2018, с. 134–138).

Артистизм хормейстера виявляється в діяльності на двох етапах: перший – це інтерпретація вокально-хорового твору, де на основі мислення відбувається його всебічний аналіз, усвідомлення музичного образу, його змісту, емоційного забарвлення, здійснюється пошук інтонаційного смислу, відбуваються асоціативні уявлення, розуміння логіки, драматургічної побудови, особливостей музичної мови. Другий етап – це виконавський, який складається з репетиційної роботи та концертного виступу. На цьому етапі відбувається пошук методів і засобів сценічного втілення художнього образу. На концертному виступі внутрішні прояви артистизму реалізуються через зовнішні прояви за допомогою диригентської постави, міміки, досконалості диригентської техніки, емоційної виразності, погляду, особистісної чарівності, психічної саморегуляції. Успішність кінцевого результату залежить від готовності вчителів музичного мистецтва діяти ефективно, доцільно використовуючи особистісні можливості та професійні вміння й навички.

Інтенсифікація духовного життя суспільства змінила наголоси в естетичній свідомості митців, надихнула на новаторський, творчий підхід до письма, пошуку нового стильового простору та жанрових варіантів, засобів організації фактури, комплексу виражальних засобів.

Розглядаючи артистизм майбутнього вчителя музичного мистецтва як компонент готовності до хормейстерської діяльності, потрібно позначити сучасні напрями розвитку хорового мистецтва, які розширюють функції хормейстера, вносять корективи в його форми й повинні бути відображеними в змісті хормейстерської підготовки.

Серед загальних тенденцій у хоровій музиці відмічається: відсутність єдиного еталону хорового звучання, темброві експерименти, пошук колористичних ефектів, нестандартне розміщення хорового колективу та ін. Новаторські прагнення й відхід від узвичаєних способів висловлювання стали стимулом до пошуку й апробації радикально нових форм презентації музики.

Другий напрям характеризує суміщення модусів різноманітних мистецьких жанрів: театрального, що проявляється у застосуванні акторських

прийомів (міміка, тупання ногами, клацання пальцями, хлопки руками, рухи всього хору чи групи, вільне розташування хору, імпровізаційність); хореографічного (впровадження окремих хореографічних рухів усім складом хору, танцювальні дії в окремих партіях хору, використання хореографічної групи для візуалізації образного змісту та ін.), кінематографічного, коли у вокально-виконавську версію твору вводять елементи мультимедіа (світло, слайд, відео, рухи тіла, як частка виконавської дії; використання простору як сцени, так і залу, використання прийому «музичний кадр»).

Пошук нових співвідношень між словом, музикою, драмою та пластикою, впровадження нових форм спілкування артиста з глядачем викликали появу, театралізацій хорових творів, хорового театру – сучасного напряму академічного хорового мистецтва, в основі якого лежить синтез хорового мистецтва й театральньо-сценічного дійства. Специфікою таких форм хорової діяльності є те, що виконавець одночасно є співаком, пластичним артистом і драматичним актором.

Проблеми аналізу, систематизації явищ сучасного хорового мистецтва, виконавського сприйняття й осмислення хорових творів є ще малодослідженими науковцями, що, у свою чергу, створює певні проблеми в методичному забезпеченні формування артистизму майбутніх учителів музичного мистецтва, а з іншого боку відкриває перед фахівцями-хормейстерами двері до самостійних пошуків. Особливо це стосується диригентської мови, художньої інформативності диригентського жесту та особливостей зовнішнього прояву артистизму.

Розглянуті погляди науковців на сутність артистизму, його значимість у хормейстерській діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва, інновації в хоровому мистецтві вказують на те, що формування артистизму повинно бути системним і педагогічно керованим.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Артистизм майбутнього вчителя музичного мистецтва – це феномен із багатьма ознаками, що ґрунтується на особистісних властивостях, провідними з яких є творчі здібності й музикальність. Розуміння змісту артистизму науковцями різних галузей, переконує в тому, що артистизм є вищим щаблем майстерності та професіоналізму, що дає право розцінювати його як один із компонентів готовності до хормейстерської діяльності. Інновації в розвитку хорового мистецтва вимагають мобільної реакції науковців на методичне забезпечення процесу формування артистизму для того, щоб він був системним і педагогічно керованим. Вирішення суперечностей між високими вимогами до готовності фахівця в хормейстерській діяльності, де артистизм посідає значне місце, та стихійністю його формування в класі диригування необхідним є наукове вирішення проблем, що складають перспективи подальших розвідок:

- наукове обґрунтування специфіки професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва;

- виявлення функцій артистизму, що з'являються, розширюються або трансформуються в результаті розвитку хорового мистецтва, нових форм його виявлення;
- методичне забезпечення цілеспрямованого та педагогічно керованого формування артистизму майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

- Алехина, И., Матеш, Н., Симоненко, В. (1995). *Самоменеджмент в деятельности учителя*. Брянск: БГПИ.
- Багрій, Т. (2018). Артистизм як вияв творчого начала майбутнього педагога-музиканта в диригентсько-хоровій діяльності. *Молодь і ринок* 5 (160), 134-138.
- Булатова, О. (2001). *Педагогический артистизм*. Москва: Академия.
- Ван, Чень (2017). *Методика формування виконавського артистизму студентів магістратури в процесі вокально-фахової підготовки* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Київ.
- Захава, Б. Е. (1973). *Мастерство актера и режиссера*. Москва: Просвещение.
- Зязюн, І. А. (2004). *Педагогічна майстерність*. Київ: Вища школа.
- Казачков, С. А. (1998). *Дирижер хора – артист и педагог*. Казань: Казанская государственная консерватория.
- Комаров, В. (2010). *Артистизм как феномен музыкального искусства* (дисс. ... канд. искусствоведения: 17.00.02). Оренбург.
- Ролінська, О. Г. (2015). Евристичні методи і прийоми у навчальній діяльності майбутнього педагога-музиканта. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*, 17 (22), 216.
- Станиславский, К. С. (2008). *Работа актера над собой. Артисты. Режиссер. Театр*. Москва: Искусство.
- Ткачева, О. О. (2014). *Формування у майбутніх учителів артистичних умінь як компонента педагогічної майстерності* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01). Київ.
- Цагарелли, Ю. А. (2008). *Психология музыкально-исполнительской деятельности*. Санкт-Петербург: Композитор.
- Швидка, С. О. (1996). *Формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя засобами театрального мистецтва* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Черкаси.

РЕЗІЮМЕ

Клубкова С. А. Артистизм будущего учителя музыкального искусства как компонент готовности к хормейстерской деятельности.

В статье рассматривается артистизм будущего учителя музыки с ориентацией на хормейстерскую деятельность. Целью статьи было

обоснование необходимости формирования артистизма в процессе изучения дирижёрско-хоровых дисциплин как компонента, который обеспечивает готовность к хормейстерской деятельности в соответствии с современными требованиями к качеству профессиональной подготовки. На основе анализа научной литературы было определено, что артистизм – это сложное и многогранное понятие, которое проявляется на личностном, бытовом, профессиональном, искусствоведческом уровне и др. Уточнены определения понятий «артистизм», «педагогический артистизм», «исполнительский артистизм». Выяснено, что учитель музыкального искусства выполняет ряд функций – дидактическую, академическую, организаторскую, эмоционально-суггестивную и др., а артистизм позволит выполнять эти функции на уровне мастерства, что служит показателем эффективности педагогического труда. Определено, что артистизм учителя музыкального искусства проявляется в творческой деятельности и непосредственно связан с моделью личности конкретного человека. Подчёркнуто, что артистизм является свойством профессионально зрелых учителей, его показателями является мотивация к профессиональной деятельности, уровень личностного развития, умение мастерски использовать свои знания, умения в непредвиденных обстоятельствах, рефлексивная практика. Особый интерес представляет хормейстерская деятельность, в которой взаимодействуют педагогический и исполнительский артистизм, описаны этапы проявления артистизма в хормейстерской деятельности – этап интерпретации вокально-хорового произведения и этап репетиционной и концертной деятельности. Понимание артистизма, как проявление профессионализма и мастерства, даёт право расценивать его как один из компонентов готовности к хормейстерской деятельности. Указано, что на современном этапе развития общества происходят значительные изменения в эстетических взглядах деятелей искусства, что выражается в инновациях развития хорового искусства. Рассмотрены направления инноваций в хоровом искусстве, которые оказывают влияние на трансформацию функций артистизма в хормейстерской деятельности, что актуализирует необходимость формирования артистизма в процессе изучения дирижёрско-хоровых дисциплин системно и педагогически управляемого, а также требует современного методического обеспечения.

Ключевые слова: артистизм, педагогический артистизм, исполнительный артистизм, профессиональное мастерство, исполнительское мастерство, профессиональная зрелость, хормейстерская деятельность, направления инноваций, трансформация функций артистизма, профессиональная готовность.

SUMMARY

Klubkova S. A. Artistry of the future musical art teacher as a component of readiness for choirmaster activity.

The article deals with artistry of the future music teacher with a focus on choirmaster's activity. The purpose of the article was to substantiate the necessity of forming the artistry in the process of studying the conductor-choral disciplines as a component that ensures the readiness for the choirmaster's activity in accordance with modern requirements to the quality of professional training. On the basis of analysis of scientific literature it was determined that artistry is a complex and multifaceted concept, which is manifested at the personal, domestic, professional, art history level, etc. The definitions of the concepts of "artistry", "pedagogical artistry", "performing artistry" have been clarified. It is found out that the teacher of musical art performs several functions – didactic, academic, organizational, emotional-suggestive, etc., while artistry will allow to perform these functions at the level of mastery, which is an indicator of the effectiveness of pedagogical work. It is determined that the artistry of a music teacher is manifested in the creative activity and is directly related to the model of personality of a specific person. It is emphasized that artistry is a quality of professionally mature teachers, its indicators are motivation to professional activity, the level of personal development, the ability to masterfully use their knowledge in unforeseen circumstances, reflexive practice. The choirmaster's activity, in which pedagogical and performing artistry interact, is of particular interest, the stages of artistic activity in choirmaster's activity are described – the stage of interpretation of vocal and choral work and the stage of rehearsal and concert activity. Understanding of artistry as a manifestation of professionalism and skill gives the right to consider it as one of the components of readiness for choirmasters' activity. It is indicated that at the present stage of society development there are significant changes in the aesthetic views of artists, which is expressed in the innovations of choral art development. The directions of innovations in the choral art, which influence the transformation of the functions of artistry in the choirmasters' activity, are considered, which actualizes the necessity of forming the artistry in the process of studying the conductor-choral disciplines in a systematic and pedagogically manageable way, as well as requires modern methodological support.

Key words: *artistry, pedagogical artistry, executive artistry, professional skills, performing skills, professional maturity, choirmaster's activities, areas of innovation, transformation of the functions of artistry, professional readiness.*